

معرفی حرفه؛ گامی برای ظرفیت‌سازی

گفتگو با

اکبر سهیلی پور

مدیرعامل سازمان حسابرسی

سپار

از اینکه دعوت ما را برای انجام این گفتگو پذیرفتید بسیار سپاسگزاریم. همه دست‌اندرکاران حرفه آگاهند که سازمان حسابرسی سهم مهم و مؤثری در حرفه حسابرسی کشور داشته و دارد؛ و این موضوعی است که حتی مخالفان سازمان نیز آن را انکار نمی‌کنند. اما، ایفای این نقش برای سازمان آسان و بدون چالش نبوده است. جناب‌عالی در شرايطی مدیریتی سازمان حسابرسی را به عهده گرفتید که سازمان با پیامدهای ناشی از تجربه ناموفق واگذاری مدیریت آن به مدیر غیر حرفه‌ای دست‌وپنجه نرم می‌کرد. پس از آن محدودیتهای اقتصادی و بودجه‌ای دولت و آثار آن بر نیروی انسانی سازمان، پدیده فساد اقتصادی، و فشار برای واگذاری کارهای حسابرسی، کافی بود تا سازمان از نقش سازنده خود بازماند. اکنون شواهد نشان می‌دهد که به مدد تجربه طولانی شما در حرفه و در سازمان، شرایط دوباره به وضعیت عادی بازگشته و سازمان حسابرسی کماکان به عنوان سرمایه حرفه در ایران به کار خود مشغول است.

به جایگاه ویژه شغلی که حسابرس به عنوان حسابرس و بازرس قانونی شرکتها دارد، که در هر حال پس از سالها تلاش فعلاً برطرف شده است.

در مورد شرایط فعلی هم خوشبختانه با نظر مساعد مسئولین بسیاری از مشکلات حل شده لیکن سازمان هم به عنوان سازمان دولتی محدودیتهای خاص خود را دارد و در تصمیم گیریها باید مصوبات و بخشنامه ها را مدنظر قرار دهد و همچون شرکت های غیردولتی به راحتی نمی تواند اتخاذ تصمیم کند.

مساجد

آیا سازمان حسابرسی و در کل حرفه حسابرسی کشور از اعتبار کافی برای حل مسائل حرفه ای برخوردارند؟

سهیلی پور

با توجه به بازخوردهایی که از جامعه حرفه ای، نهادها و مقامات مسئول، مدیران، دانشگاهیان و جامعه در کل دریافت می شود، به اعتقاد من موضوع اعتبار سازمان همچنان پابرجاست. هرچند این موضوع صرفاً برای اینجانب مطلوب نیست و امیدوار بودم بعد از بیش از یک دهه فعالیت جامعه حسابداران رسمی، سازمان تنها در شمار یکی از نهادهای بزرگ و معتبر در حرفه، مطرح باشد.

مساجد

سازمان حسابرسی چه رویکردی برای جلب پشتیبانی دولت و مراجع قانگذار در جهت توسعه پایدار حرفه حسابرسی دارد؟

سهیلی پور

ببینید؛ متأسفانه در حرفه حسابرسی، خود ما نتوانسته ایم حرفه خود را آنچنان که شایسته و بایسته آن است به جامعه معرفی کنیم، بنابراین نباید انتظار داشته باشیم که دیگر اقشار جامعه به ویژه مسئولین با وجود درگیر بودن در حیطه های کار و زندگی و مشغله های خود به دنبال جستجو و شناخت حوزه خدمات ما باشند. شاید بتوان گفت از محدود حرفه هایی هستیم که در راستای منافع کل حوزه کاری خود به خوبی تلاش نکرده ایم. استفاده کنندگان از خدمات حسابرسان در جامعه ما تنها از خدمات سنتی حسابرسان آن

با این مقدمه، درخواست داریم خوانندگان مجله حسابرس را بیشتر با تحولات سازمان حسابرسی آشنا کنید. در چه وضعی بودید؟ و اکنون در چه شرایطی هستید؟

سهیلی پور

از دعوت شما سپاسگزارم و خدمت خوانندگان عزیز نشریه حسابرس سلام عرض می کنم. با توجه به اینکه در مورد گذشته حرفه و سازمان پیشتر مطالبی را مطرح کرده ام، اجازه بدهید به صورت مختصر به تغییر مدیریت قبلی و پیامدهای بعدی آن تنها اشاره ای کوتاه داشته باشم.

انتصابی که مورد اشاره شماست، در طول انتصابهای سازمان حسابرسی و از آغاز تأسیس آن یک استثنا بود. در واقع پیامدهای چنین انتصابی بیشتر بر عهده کسانی است که در این انتصاب نقش داشتند. در هر حال حضور مدیران غیر حرفه ای هر چند هم صادق باشند به دلیل ناآشنایی با حرفه به طور حتم عواقب ناخوشایندی را برای حرفه رقم می زنند که به راحتی قابل جبران نیست. در سازمان حسابرسی هم با وجود اینکه تغییرات انجام شده اساسی نبود اما تنها برخی از آثار آن در کوتاه مدت قابل جبران بود و برخی دیگر متأسفانه به زمان نیاز دارد و به سرعت قابل اصلاح نیست.

مشکل اساسی تر این بود که متأسفانه در همان مقطع، قانون مدیریت خدمات کشوری هم لازم الاجرا شد و بایستی اقداماتی در راستای کاهش آثار منفی آن بر کارکنان سازمان انجام می شد. برای کاهش آثار بسیار منفی آن بر حرفه بیش از دو سال تلاش های پیگیری انجام شد تا با استفاده از ظرفیتهای قانونی، نظام پرداختی مناسب و در شأن حرفه فراهم آید.

قطعاً می دانید که در تشکیلاتی حرفه ای که آموزش مستمر، ارتقای به شرط موفقیت در آزمون رقابتی و ضرورت به روزرسانی دانش حرفه ای کارکنان، از جمله شرطهای اجتنابناپذیر برای موفقیت و ادامه کار شاغلان در آن حرفه است، ممکن نیست با نظام پرداخت حقوقی هماهنگ یا مساوی برای همه افراد هم تراز شغلی اداره شود. پس از انتصاب اینجانب، افزون بر مشکلاتی که در بخش حرفه ای سازمان وجود داشت، نظام پرداخت جدید نیز معضل بزرگی بود برای حفظ موقعیت حرفه ای سازمان، به ویژه با توجه

هم به طور محدود آگاه هستند و شناختی از دامنه خدماتی که می توانند دریافت کنند ندارند. این را هم اضافه کنم که شاید از نظر فرهنگی هم شرایط به گونه ای است که مدیران ترجیح می دهند تا آن جا که اجبار نداشته باشند سراغ حسابرس نروند.

این در حالی است که حوزه کاری و کیفیت خدماتی که این حرفه می تواند ارائه کند بسیار بالاتر و بیشتر از آن چیزی است که در ذهن استفاده کنندگان وجود دارد. به طور حتم نبود معرفی درست قابلیت ها و حوزه دانش و توان حسابداران حرفه ای و پایین بودن فرهنگ حسابخواهی و حسابدهی یکی از معضلاتی است که در این مسیر وجود دارد و خوب مسلم است که این مشکل هم باید توسط تک تک افرادی که در این حرفه مشغول به کارند، و حتی می خواهم پیش تر بروم کسانی که در حوزه آموزشهای دانشگاهی فعالیت دارند، پیگیری و حل شود.

در همین زمینه باید یادآوری کنم که امروز بخش قابل توجهی از درآمد مؤسسه های حسابرسی ناشی از ارائه خدمات به صاحبکاران مختلف از انجام فعالیتهایی مانند انجام حسابرسی عملیاتی، حسابرسی داخلی، حسابرسی مالیاتی، اعتباردهی نسبت به سیستمها، انجام خدمات کارشناسی در مناقشات مالی، ارزیابی خسارتهای ناشی از انجام تقلب و ارائه رهنمود در تدوین راهبردها و سیاستهای واحدهای تجاری و زمینه های گوناگون مشابه دیگر می باشد به نحوی که میزان درآمدهای مربوط به حسابرسی

صورتهای مالی نسبت به مجموع درآمدهای هر مؤسسه کمتر از پنجاه درصد مجموع درآمد آن مؤسسه است. اما اکنون در کشور ماکاربران کمتر از ماهیت خدمات و تنوع و چگونگی انجام آن خدمات و مزایای استفاده از این گونه خدمات آگاهند. اینکه دیگران از خدمات ما و تنوع و چگونگی این خدمات آگاهی و شناخت ندارند تقصیر خود ماست، چرا همیشه از دیگران انتظار داریم؟!

من اطمینان دارم که با توجه به دانش علمی و توان حرفه ای خود می توانیم در این حیطه- چنانچه فکر و برنامه ریزیهای مناسب داشته باشیم- کاستیهایمان را جبران و موانع پیش رویمان را برطرف کنیم.

در سالهای اخیر یکی از هدفهای سازمان حسابرسی، معرفی بیشتر خدمات قابل ارائه حرفه به مدیران و مسئولان مملکتی برای تسهیل در اتخاذ تصمیم مناسب و مطابق با واقعیتها بود. تجربه به ما نشان داده که با روشنتر شدن دامنه خدمات و تخصص حرفه ای حسابرسی و ارزش و اهمیت آن، سازمان نقش بسیار فعالی در کمک به تصمیم گیریهای مالی دولت و مجلس پیدا کرده و تصمیمگیران با اشتیاق از نظر و پیشنهادهای کارشناسی سازمان استقبال می کنند. پیگیریهای سازمان و شناساندن اهمیت حسابرسی عملیاتی موجب شد با تصویب مجلس شورای اسلامی برای اولین بار حسابرسی عملیاتی برای تعدادی از شرکتها در طول برنامه پنجم الزامی شود. در رویدادها و

به نظر من

در شرایط کشورهایی

مثل کشور ما

وجود یک

بازوی قوی دولتی

مانند

سازمان حسابرسی

در کنار جامعه حرفه ای

معتبر و قوی

در بخش غیردولتی

به شرط همسویی

در جهت اعتلای حرفه

یک ضرورت است

کمک می‌شود.

حفظ استقلال حساب‌رسان به‌ویژه در حوزه خدمات اعتباربخشی، بالا رفتن کیفیت خدمات ارائه‌شده توسط حساب‌رسان و پذیرش این امر توسط جامعه استفاده‌کنندگان که خدمات ارائه‌شده توسط حساب‌رسان علاوه بر بی‌طرفانه بودن با رعایت بالاترین استانداردهای حرفه‌ای ارائه‌شده و دارای قابلیت اتکای بالایی نیز هست، می‌تواند رشد و بالندگی حرفه را تضمین کند.

برای رسیدن به چنین استاندارد کاری، گذشت از منافع شخصی در تقابل با منافع جمعی، چشم‌پوشی از منافع کوتاه‌مدت برای دستیابی به منافع دائمی‌تر و بلندمدت و سرانجام در یک کلام، صرف‌نظر کردن از منافع فردی در راستای حصول منافع جمعی، به‌روز بودن اطلاعات حسابداران حرفه‌ای، به‌کارگیری کارکنان با دانش و تلاش برای حفظ استقلال، ضرورتی اجتناب‌ناپذیر است. پس کل اعضای جامعه و مسئولین سیاستگذار و اجرایی جامعه حسابداران رسمی ایران باید در راستای تحقق این هدف‌ها گام بردارند. در مورد حضورم در شورای عالی و اثرگذاری آن باید عرض کنم که تمام تلاش‌م را در راستای تحقق مواردی که برشمردم و تنش‌زدایی در جامعه به‌کار می‌گیرم و امید دارم با هماهنگی ده تن دیگر از اعضای محترم شورای عالی بتوانیم مفید و مؤثر باشیم.

حسابداری

کار مشترک در حرفه حسابرسی مرسوم است و موجب هم‌افزایی می‌شود و مؤسسه‌ها از آن استقبال می‌کنند. یک واقعیت آشکار آن است که ابتکار شرکت سهامی حسابرسی و مؤسسه حسابرسی سازمان صنایع ملی و پس از آن سازمان حسابرسی در انجام کارهای مشترک، کمک مهمی به رشد حرفه حسابرسی ایران کرد. اما این اواخر جامعه حسابداران رسمی به کوششهای سازمان حسابرسی برای استفاده از ظرفیت‌های بالقوه و قابل‌استفاده مؤسسه‌های حسابرسی بخش غیردولتی، واکنش تندی نشان داد و با «دست دوم» نامیدن آن، با همکاری مشترک مؤسسه‌های حسابرسی و سازمان

سوءجریانات کشف‌شده اخیر نیز اطلاعات ارائه‌شده توسط سازمان مورد توجه مسئولین قرار گرفت.

در هر حال سیاست مدیریت سازمان معرفی خدمات حرفه‌ای است که توسط سازمان و حساب‌رسان عضو جامعه حسابداران رسمی ایران ارائه می‌شود؛ و در اجرای این سیاست همه توان خود را به‌کار می‌گیرد. در راستای تأثیر بر روند منضبط کردن نظام مالی کشور و آشنایی مسئولین با انواع خدمات حسابداران حرفه‌ای، سازمان در حوزه انتشارات، دو نشریه تخصصی منتشر می‌کند، افزون بر آن چاپ و انتشار کتابهای تألیف و ترجمه‌شده، تدوین استانداردهای حسابداری و حسابرسی مالی، ترجمه استانداردهای گزارشگری مالی بین‌المللی (IFRS) و تدوین استانداردهای بخش عمومی از دیگر حوزه‌های فعالیت انتشاراتی سازمان حسابرسی است.

حسابداری

جامعه حسابداران رسمی ایران چگونه می‌تواند در توسعه فرهنگ حسابداری و ضریب نفوذ حسابرسی در کشور نقش داشته باشد؟ آیا ورود شما به جمع اعضای شورای عالی در ارتقای این نقش مؤثر بوده است؟

سهیلی پور

همان‌گونه که در پاسخ‌های قبلی نیز اشاره کردم، ارتقای آگاهی مسئولان و سیاستگذاران بنگاه‌های اقتصادی از نوع و کیفیت خدمات حسابداران حرفه‌ای و مشاهده آثار مهم آن در اداره بهینه و افزایش ضریب بهره‌وری بنگاه‌ها، افزون بر افزایش ضریب نفوذ حسابرسی در کشور، در سالم‌سازی فضای اقتصادی نیز تأثیر بسیار زیادی خواهد داشت. پتانسیل موجود در حرفه، محدود است و باید از همه آن به‌خوبی و به‌صورتی مؤثر استفاده کنیم. در سالهای اخیر متأسفانه وجود رقابت‌های ناسالم باعث خنثی شدن این پتانسیل و محدود شدن توان آن شده بود. امید است با کاهش تنشهای غیرضروری و همگرایی بیشتر همه اعضای حرفه بتوانیم به‌سمت و سوی درست و صحیح گام برداریم که موجب بهبود شفافیت و ارتقای پاسخگویی است و نیز به سالم‌سازی اقتصاد و بهبود اثربخشی تصمیمهای اقتصادی

حسابرسی مخالفت کرد. ظاهراً در این زمینه تفاوت برداشتی بین سازمان حسابرسی و برخی از اعضای پیشین و فعلی شورای عالی جامعه حسابداران رسمی وجود دارد. دیدگاه شما در این مورد چیست؟

سهیلی پور

فلسفه ممنوعیت کار دست دوم، جلوگیری از سیستم دلالی در حرفه حسابرسی است که باعث کاهش حق الزحمه حسابرس نهایی و خدشه دار شدن استقلال حسابرسی می شود. بر اساس آن چه شنیده می شود و مقاله هایی که در رسانه ها منتشر شده است با تأسف زیاد این پدیده در جامعه حرفه ای وجود دارد. از طرف دیگر نرخ شکنی های حتی مؤسسه های بعضاً قدیمی هم از دیگر عواملی است که به استقلال حرفه ای لطمه می زند؛ که متأسفانه کوشش مهمی برای مقابله با آنها صورت نگرفته است. البته این را هم اضافه کنم که خوشبختانه این موضوع فراگیر نیست؛ اما کم آن هم زیاد است!

اما در مورد سازمان حسابرسی؛ در زمانهای خاصی کارهایی به صورت مقطعی و عمدتاً براساس قانون به سازمان ارجاع می شود و یا کارهای جدیدی در سازمان ایجاد می شود که سازمان براساس ساختار قانونی خود ملزم و متعهد به انجام آنهاست. این خدمات الزاماً حسابرسی مالی نیست. برای مثال در سال گذشته حدود ۱۶ میلیارد تومان کار جدید در مقابل حرفه حسابرسی قرار گرفت که نیمی از آن، یعنی ۸ میلیارد تومان، به بخش خارج از سازمان واگذار شد.

از منظر دیگر، از آنجا که درآمد سازمان حسابرسی درآمد شخصی نیست، مدیران در واگذاری ذینفع نیستند و واگذاریها در قالب ضوابط قانونی انجام می شود و در اصل فلسفه کار دست دوم به کارهای در دست واگذاری سازمان قابل اطلاق نیست و براین اساس هیئت محترم وزیران در هنگام تصویب اصلاحیه اساسنامه، موضوع کارها و خدمات قابل استفاده سازمان از اشخاص خارج از سازمان را کار دست دوم تلقی نکرده اند.

در حال حاضر نیز هیچ کاری به صورت صددرصد به بخش غیردولتی واگذار نشده و قراردادهای سال جاری صرفاً برای انجام بخشی از کارها به صورت خدمات مالی است؛ ضمن اینکه براساس سیاست کلی دولت، از سال ۱۳۸۰ که سال تأسیس جامعه حسابداران رسمی ایران است، تعداد شرکتهایی که توسط سازمان مورد رسیدگی قرار می گرفتند رو به کاهش بوده و در سال ۱۳۹۲ این رقم به حدود ۴۰ درصد شرکت های مورد رسیدگی سال ۱۳۸۰ رسیده و در سالهای اخیر این روند کاهش همچنان ادامه داشته است.

چنانچه از زوایه دیگری هم به این امر نگاه کنیم، انجام کار مشترک توسط سازمان و بخش غیردولتی عاملی برای انتقال اطلاعات و تجربیات بین دو بخش خواهد بود.

حسابرس

موانع اصلی اتفاق و همسویی مراجع و سازمانهای حرفه ای حسابرسی کشور برای ایجاد یک حرفه قدرتمند چیست؟ در مقام رئیس سازمان حسابرسی چه پیشنهادهایی برای رفع این موانع و به عنوان دستگاه سازمان حسابرسی چه برنامه ای برای همسویی و همکاری مراجع حرفه ای دارید؟

سهیلی پور

طبیعی است که در تمامی جوامع تفکرات همه اعضای جامعه یکنواخت نباشد و همین متنوع بودن تفکرات و اعتقادات و نظارت است که می تواند رشد و تعالی جوامع را فراهم آورد. اگر از این اختلافات در راستای تکامل عملکرد جامعه استفاده شود موجب اعتلای جامعه خواهد شد ولی اگر وسیله ای برای حذف مخالفین شد این امر به عقب ماندگی و اضمحلال آن تشکل می انجامد.

در سالهای قبل به دلیل نوپا بودن جامعه عده ای به دنبال منافع شخصی خود به هر قیمتی بوده و این امر علاوه بر ایجاد تنش در کل حرفه، رقابت ناسالم را

در مورد نقش سازمان باید عرض کنم حضور بنده در شورای عالی در راستای تنش زدایی و برطرف کردن موانع همکاری اعضای حرفه در مسیر رشد و بالندگی است.

از طرف دیگر تنوع خدمات حسابرسان در ایران بسیار محدود است در این راستا نیز تمامی تلاش سازمان تنوع بخشی به خدمات قابل ارائه می باشد. این خدمات در سازمان از ۱/۱ گزارش برای هر شرکت به ۳/۴ گزارش در سالهای اخیر رسیده هر چند که تنوع خدمات قابل ارائه بسیار بیشتر از این است.

در هر حال افزایش ضریب نفوذ حسابرسی در بنگاههای اقتصادی و تنوع بخشی به خدمات از جمله مأموریتهایی است که برای سازمان و حتی جامعه از نظر ما وجود دارد.

سپاس

از پاسخهای شفاف و سر راست شما سپاسگزاریم. آخرین پرسش ما این است که آیا برنامه ای برای تغییرات ساختاری در سازمان حسابرسی دارید که بر حرفه حسابرسی تأثیر داشته باشد؟

سپهیلی پور

تغییر ساختاری که نمی توان به آن اطلاق کرد ولی تدوین برنامه بلندمدت آموزش، و طراحی دوره های آموزشی سالانه، برنامه ریزی جهت اجرایی شدن استفاده از نرم افزارهای مورد استفاده تشکلهای حرفه ای بین المللی در رسیدگیها، تنوع بخشی به خدمات و بالاخره کاهش تدریجی با شیب ملایم تعداد بنگاههای مورد رسیدگی سازمان از عمده فعالیتها و سیاستهای سازمان است که می تواند بر حرفه تأثیر گذار باشد.

سپاس

اطلاع از دیدگاه و رویکرد سازمان مورد علاقه همه اعضای حرفه است. همان طور که شما اشاره کردید ما هم امیدواریم که حرفه حسابرسی ایران بتواند با هم افزایی گامهای بلندتری بردارد. از حضور شما در این گفتگو سپاسگزاریم.

تدارک دیده که نتیجه آن کوچک شدن کیک درآمدی حرفه و به دنبال آن کاهش کیفیت کارها بوده است. هر چند این موارد فراگیر نبود لیکن کم آن هم زیاد است و بایستی اصلاح شود. از طرف دیگر قوانین و مقررات هم متأسفانه در راستای کمک به حسابرسان در جهت حفظ استقلالشان نبوده است.

در هر حال به نظر من در شرایط کشورهایی مثل کشور ما وجود یک بازوی قوی دولتی مانند سازمان حسابرسی در کنار جامعه حرفه ای معتبر و قوی در بخش غیردولتی به شرط همسویی در جهت اعتلای حرفه یک ضرورت است.

سپاس

سازمان حسابرسی چه برنامه ای برای بهبود حقوق و منافع حسابرسان، در سازمان و بخش خصوصی هر دو، دارد؟

سپهیلی پور

واقعیت این است که ضریب نفوذ حرفه در ایران بسیار پایین است. همین کم بودن ضریب نفوذ به نوعی موجبات کوچک بودن کیک درآمدی حرفه را دامن زده است. هر چند برخی دوستان هم متأسفانه با کژفهمی در این لطمه و کوچک بودن کیک درآمدی مؤثر بوده اند. برای ارتقای حرفه بایستی به میزان کافی درآمد و کار وجود داشته باشد تا رقابتهای ناسالم از میان برود و گزارشهای حرفه ای قابلیت اتکای بیشتری پیدا کند و حرفه سالم سازی شود تا اعتماد جامعه به حرفه دوچندان شود. پس اول بایستی ظرفیت سازی کرد؛ چرا که برآوردها نشان می دهد که ضریب نفوذ حرفه حدود ۱۰ درصد است.

هر چند براساس حجم عملیات این ضریب بسیار بیشتر از این است ولی بایستی حال که شرایط کار بالقوه وجود دارد (براساس آمار بیش از دویست و پنجاه هزار شرکت فعال در سال گذشته اظهارنامه مالیاتی به سازمان مالیاتی ارائه داده اند در حالی که کمتر از ۲۷ هزار شرکت توسط جامعه حسابداران رسمی و سازمان حسابرسی مورد حسابرسی قرار گرفته اند) این ظرفیت تا حد زیادی بالفعل شود و بستر لازم جهت سالم سازی حرفه و ارتقای سطح خدمات فراهم گردد.